

KOČEVSKI SLOVENEK

Izhaja vsakega 5., 15. in 25. dne v mesecu; če je na tak dan praznik, dan prej. — Posam. šte. 1 din.; letna naročnina 20 din., v zamejstvu 40 din. — Poštuo-ček. rač. št. 17.785. Oglasi po ceniku. — Izdaja konz. lista, čigar predst. je Karel Škulj, župnik v Dol. vasi pri Ribnici. — Urednik Fran Radešček, Kočevje. — Tiska tiskarna J. Pavliček, Kočevje.

Slovenski dan v Kočevju

bo na angelsko nedeljo dne 4. septembra pod pokroviteljstvom voditelja slovenskega naroda gospoda dr. Antona Korošca, predsednika ministrskega sveta v p. in sedanjega ministra notranjih zadev.

Že samo dejstvo, da je voditelj slovenskega naroda osebno prevzel pokroviteljstvo Slovenskega dneva v Kočevju, povzdiguje naše zborovanje med prve izredno pomembne letošnje manifestacijske tabore.

Slovenci! Manifestacija v Kočevju ob dvajsetletnici Jugoslavije ne bo le izraz naše krepke, državotvorne in narodne zavesti in izliv naših čustev ljubezni in vdanosti Bogu, kralju in domovini, ampak tudi krstni dan, ko prehaja doslej kot „otoček“ svoji usodi prepuščena Kočevska tudi po vezeh naših čustev v nerazdružljiv sklop slovenskega in jugoslovanskega duhovnega občestva, da bomo enega duha in ene misli in enega hotenja v bitnih naših skupnostnih težnjah, k čemur naj pripomore nemoten in razgiban razvoj narodnoprosvetnega dela na Kočevskem.

To bo zares slovenski dan, dan preporoda slovenske zavesti, ki se je doslej le komaj tu in tam zaiskrila pa spet utrnila v usodni zmoti, češ da na teh zgodovinskih slovenskih tleh ni našega življa, ampak le kvas tujerodnim pohlepom. Temu goljuživemu videzu naš pesnik Ks. Meško napoveduje konec:

A vstajajo, glej, trume varanih, preteč:
Nazaj nam našo kri, cvet onemel rdeč,
nazaj nam dedov naših vnuke in rodove!
Bučiš? Pač glas tisočev hočeš onemeti!
Zaman! I mi spet hočemo živeti!

Na ta slovenski dan bomo razvili in blagoslovili prapor Prosvetnega društva v Kočevju, ki naj zavihra po utripih naših src ter v skladju naše volje in pogumnega dela za lepšo in boljšo bodočnost slovenske Kočevske.

Točen spored vse slovesnosti bomo priobčili v prihodnji številki našega lista.

Beseda na poti!

Kdo sem? Ko prvič — „Kočevski Slovenec“ — stopam v vašo hišo in me sprejemate v svoje roke, bo vsak vprašal po mojem namenu. Kaj hočem, čemu se štulim še jaz v vrsto številnega slovenskega časopisja? Naj takoj povem: Ni me rodilo domišljavo stremljenje ne bahavo vsiljevanje, marveč gola potreba! Morda mi bo še kdo očital, da sem prezgoden in negoden, življenje pa govori zame in za obliko, v kakršni sem. Odkrival vam bom to življenje, da boste vzkliknili: zakaj te že prej ni bilo? Priznam, da prihajam kasno, kar še ni prepozno! Povezati hočem vse tiste, ki žive na ozemlju od Jasnice pri Dolenji vasi pa do Koprivnika in od Poloma pa do Ajbelja in Borovca, pa Drago, ki vse sestavlja svojevrsten del slovenske zemlje, imenovano Kočevsko, kamor so se pred 600 leti naselili Nemci iz nemškega rajha. Ni je pa naselbine na tem ozemlju, kjer bi ne bilo več ali manj Slovencev. Vsa tista slovenska kri, ki tod živi in čuti po slovensko, je zvesta velikim svetinjam našega skupnega slovenskega naroda, verna svetinji katoliške cerkve. Vsem tem hočem biti duhovna vez, da v tej zvestobi nikdo ne omahne navzlic težkim razmeram, v kateri živi slovenski človek med nemškimi sosedi. Tiste, ki bi omahnili, hočem podpreti, da se vrnejo k zavesti, da je človeku najbolj v ponos: ostati zvest svojemu narodu; najbolj v sramoto pa: zatajiti svojo kri, jezik, narod in se tako celo svoji materi izneveriti. Zvestoba narodu, ki te je rodil, zavest Judeževga greha, če ga zatajiš — to bodi nenehen odmev mojih klicev v domačo in najširšo javnost!

Čim bolj se človek zaveda moči in duha sonarodnjakov, tem pogumnejši je njegov nastop in tem krepkejša njegova beseda. Zato bom kočevskim Slovincem govoril o bratih in sestrah, ki z njimi žive enako življenje na tem ozemlju, priobčeval njih poročila, njih želje, da bomo čutili skladne utripe naših src, kako smo eno ne le po duhu in krvi, marveč tudi po enakih potrebah in enakih ciljih. Odkrival bom njih revo in težave pa tudi razgaljal krivice, ki jim prizadevajo krivičniki od koderkoli. Ne bom ščuval Slovencev proti Nemcem, ho-

„Kočevskemu Slovincu“.

Žive kličem — mrtve objokujem —
strele odvrčam.

Klicar Kočevcem, Straži ščit, glasilo slovenstvu bodi, narodu boдрilo;
s prosveto, vero k Bogu pot utiraj,
žive kliči, svoje k svojim zbiraj,
in kakor bron oznanjaj na široko:

vivos voco!

Teh misli vez med rodom boš, čebela;
plodeč poživiljaj z duhom srca vela;
in če ni bere na strupeni mani,
v odmrle duše solzo našo kani;
in žalni klic tvoj dramij naj falango:
mortuos plango!

Mladike naše vsajaj v mrtve jase!
od tujstva toče varji klene klase;
jim zbistri um in v Jugoslavijo vdomi
pa strelam ost, ujedam kremplje lom i,
in k zmagi vodi narodno falango:

fulgorem frangol

F. R.

čem pa, da se na Kočevskem ustali mirno sožitje prebivalstva slovenske in nemške narodnosti. Tako znosno sožitje je že povsod tam, kjer ni zdražbarjev, ki živijo od medsebojnega prepira. Ne bomo jemali drugorodcem ne njih krvi ne zemlje, z vso odločnostjo pa bomo branili, da nam drugi ne jemljejo, kar je naše. Duša, narodnost ne sme biti na prodaj ne za denar ne za čast ne za službo. V obrambo slovenske narodnosti bo nastopal „Kočevski Slovenec“ s tisto vnemo in doslednostjo, ki nam ju nalaga naš ponos biti slovenske krvi.

Slovenec stoji v vrsti omikanih narodov, zato bom — „Kočevski Slovenec“ — prinašal vse tisto, kar bo dvigalo izobrazbo kočevskih Slovencev, zlasti izobrazbo duha in gospodarski napredek. V prosvetnih in gospodarskih člankih bom vodil slovensko ljudstvo v svet, da bo živelo to ljudstvo s časom, se dvigalo z lastno preudarnostjo in z močno zavestjo. Nihče naj se ne drzne

zaničevati našega človeka zaradi njegove narodnosti, pa naj bo dete ali delavec, kmet ali trgovec, pa naj živi v bolj ali manj mešani vasi ali pa v čisto nemški!

Pa ne le kočevskim Slovincem hočem govoriti, marveč vsej slovenski in jugoslovanski javnosti. Vprav zato ker se je slovenski narod premalo zanimal in skrbel za ta predel slovenske zemlje, je odteklo že toliko naše dragocene krvi v tuje morje. Številne Slovence je zajelo malodušje, da je marsikje narodni nasprotnik dobil tako moč, da z javnim mnenjem ustrahuje slovenski življ. Slovenska javnost naj spoznava, da ni le nekaj sto Slovencev na Kočevskem, marveč so tisoči, katerih kri se tu in tam že v prvem rodu odtuji, se ohlaja in zopervuje materini besedi in očetovemu srcu. To pa samo zato, ker niso imeli nobene opore ne srca, ki bi jih razumelo, ne roke, ki bi jih držala, in ne mesta, kjer bi potožili svoje bolečine svoje mu narodu.

Ni je večje narodne dolžnosti od dolžnosti pomagati rojakom! Nikdar bolj kakor danes se zavedajo narodi klica lastne krvi, ko se uveljavlja načelo, da za narod in zvezo z njim ni ne političnih ne državnih ne gospodarskih ne narodnostnih meja. Kočevski Slovenec je v Sloveniji tik ob svojem rodu in vendar je manj znan, kakor pa najoddaljenejši drugorodec.

V zadnjih dveh letih čutimo, da nas mati Slovenija ni docela pozabila. Vidimo stremljenje, približati se čimbolj kočevskim Slovincem. Zato se v duši kočevskega Slovence krepki nada, da bo to spoznanje vedno bolj rastle in bodo vezi vedno bolj žive. Iz poročil „Kočevskega Slovence“ bo slovenska javnost spoznala, kako potrebna je moralna in dejanska pomoč — sinovom in hčeram, ki žive v narodno mešanem ozemlju.

Da ostane naš človek tu na Kočevskem zvest Bogu, zvest katoliški cerkvi, v kateri je Slovenec rešil svoj jezik in se ohranil kot narod, bomo prinašali tudi sestavke verske vsebine, saj je toliko Slovencev, ki nimajo nikdar prilike slišati v svoji župniji božji nauk v slovenski besedi, v nekaterih župnijah pa komaj enkrat mesečno.

Človek, zvest Bogu, ostaja zvest svojemu narodu, kar je volja in zapoved Boga.

Tudi jugoslovanska javnost je dolžna posvečati večjo pozornost kočevskim Slovencem. Saj je kočevsko ozemlje oddaljeno komaj kakih 30 km od državne meje z Italijo, in vprav to ozemlje je tudi prehod na Hrvaško, od katere nas loči le občina Fara na obmejni Kolpi. Naše ozemlje je nekak obmejni pas Slovenije in države. Je torej v najvišjem interesu slovenskega naroda in jugoslovanske države, da se tod vzgoji rod, ki bo neomajno zvest državi, in da bo vsak čas pripravljen boriti se zanjo prav tako, kakor za svoje materino naročje. „Kočevski Slovenec“ bom v temeljni točki svojega dela vršil zlasti v zvišeno nalogo, čim bolj utrjevati prepričanje, da je lev Jugoslaviji mesto slovenskemu narodu, in da je le v brezpogojni zvestobi naši narodni dinastiji najboljše poročstvo naše bodočnosti.

Tako sem se vam predstavil kot odposlanec tistih, ki žive z ljudstvom, kateremu sem predvsem namenjen, in ki čutijo potrebo, da vsaj trikrat na mesec govore kočevskim Slovencem, slovenski in jugoslovanski javnosti. Čim več bom imel bralcev in poslušalcev, tem zgovornejši bom. Sprejmi me, dragi brat Slovenec in sestra Slovenka, stalno mesto v svoji hiši, stalen prostor na svoji mizi mi zagotovi in zvest prijatelj ti bom. Spopolnjeval bom podobo ozemlja in življenja slovenskega naroda na Kočevskem.

Slovenska Straža.

Na svojem prvem letošnjem občnem zboru dne 12. junija je Slovenska Straža na Kočevskem pokazala vso svojo življensko silo. Že v prvem poslovnem letu je zajela skoraj vse slovensko podeželje na Kočevskem ozemlju.

V Kočevju še ni bilo shoda, ki bi bil podal tako verno podobo o stanju slovenstva na Kočevskem kakor to zborovanje. Slovenska Straža je res ljudsko, vsenarodno terišče, kjer se posvečata vsa skrb in pozornost narodnim, gospodarskim in kulturnim interesom.

Zborovanje se je vršilo v najlepšem redu v prenapolnjeni prostorni dvorani hotela „Trst“. Pročelje dvorane sta krasili podoba Nj. Vel. kralja, ovita z državno zastavo, in podoba dr. Janeza Ev. Kreka.

Urednikova beseda.

Da bi pisal o sebi... — pravijo — Brrr... Da moram, pravijo, iz teh in teh in teh razlogov. Če bi se človek spuščal po vrvi razlogov vse nazaj, ne vem, če bi mogel ugotoviti kaj več kakor nič, iz katerega je Bog svet ustvaril. In ker je torej Bog svet ustvaril, je tudi vedel zakaj je dopustil, da so se v Babilonu zmešali jeziki in je nekaj te zmesi zdaj tudi na tem ljubem koščku slovenske zemlje, ki mu pravimo Kočevsko.

In zdaj naj govorim o tem svojem nič... Da ne bo neskromno, bom govoril o vlogi, ki mi jo je določil večni Režiser na odru življenja. In ta moja vloga je bila le malo-kdaj nasmejana. Zato so že skrbeli moji partnerji, da mi ne bi zmanjkalo trpkosti. Vajen vsega hudega, ne pričakujem na Kočevskem nič drugega kakor boj. Boj za življenje in pravice slovenskega naroda na Kočevskem.

Že v prvem razredu novomeške gimnazije mi je prof. dr. Markič, ker sem mu slovenske naloge najbolj pisal, prerokoval usodo peresa. To pero je škrtalo, rjavelo in spet škrtalo — živelo me ni. Vendar delu se nisem nikoli izogibal in ga vedno imel v vsakem področju v večjih časih kakor košček kruha, ki mi ga je dajalo.

V Trstu sem začel svojo vajeniško dobo v narodnih bojih in na Češkem zajemal v slovanskem navdušenju čiste vrelce ljubezni do domovine in svojega slovenskega naroda. To me je v letu 1912. spravilo na

Ob otvoritvi je predsednik Slovenske Straže in njen ustanovitelj g. Karel Škulj, bivši nar. poslanec, poudaril namen zborovanja, da pokažemo, da smo še tu in da tu hočemo ostati, pa tudi da dvignemo svoj glas za izboljšanje naših težkih razmer. Ob burnem pritrjevanju in ob pevanju državne himne sta se odposlali vdanostni brzojavki Nj. Vel. kralju in Nj. Vis. knezu-namestniku Pavlu, prav tako pa tudi pozdravne brzojavke in zahvale dobrotnikom našega dela ministroma g. dr. Korošcu in g. dr. Kreku ter banu g. dr. Natlačenu.

Glavni govornik g. dr. Ivo Česnik je ob živahnem odobravanju s številnimi podatki razvil podobo slovenskega naroda, ki se bori za svoj obstanek, prav tako kakor naš kočevski Slovenec doma in v zamejstvu.

Predsednik g. Škulj je poročal o delu Slovenske Straže na kulturnem, narodnem in gospodarskem področju. Prirejala je sestanke, se prizadevala, da se Kočevju vrne popolna gimnazija, soustanavljala šolske knjižnice, podpirala otroke pri nabavi šolskih knjig in z obdarovanji o sv. Miklavžu, o božiču in za velikonočne praznike. Vso pozornost je posvečala šoli kot najpomembnejšemu poprišču svojega delovanja v tem predelu Slovenije. Tudi s Prosvetnim društvom v Kočevju je tesno sodelovala.

Siromašnemu prebivalstvu, ki je od nekdaj navezano na krošnjarenje, je skušala uveljaviti to pravico na jugu naše države. Toda niti hrvatska niti srbska javnost nima razumevanja za našo tovrstno obrt. Zaradi popolne brezbriznosti te javnosti se postopa z našim krošnjarem kakor z nadležnim brezposelnim in vsiljivim prosjakom. Ker slovenskemu krošnjaru ponos ne dopušča, da bi prenašal žalitve in preziranje, se je odrekel že pridobljenim pravicam.

Slovenska Straža si prizadeva dvigniti raven slovenskega človeka in ga usposobiti za gospodarstvo in gospodinjstvo. V ta namen je pri banski upravi izposlovala pomoč za prirejanje tozadevnih tečajev. Ustanovila je tudi šolsko kuhinjo v Kočevju. Skrbela in posredovala je za delo kočevskim Slovencem v rudniku in drugod. Za kočevske kraje, kjer je bila stiska največja, je izposlovala od soc. ministrstva vagon koruze brezplačno, dva pa po znižani ceni. Pospeševala je naseljevanje Slovencev in zidanje hiš s posojili iz Ljudske posojilnice v Kočevju.

Najpomembnejše njeno delo pa je narodnostni kataster, ki je za neke kraje že izdelan. Slovensko Stražo čakajo še velike naloge, kakor n. pr. ustanavljanje prosvetnih

balkansko bojišče, v tedanjo kraljevino Srbijo, odkoder sem pisal kot vojni poročevalec ljubljanskega dnevnika „Dan“ svoje vojne vtiske v luči tiste jasne koncepcije jugoslovanske misli, ki je vsem treznim slovenskim rodoljubom edina nepogrešljiva zvezdovodnica — koristi, obstanek in razvoj slovenskega naroda na vsem njegovem ozemlju. Jugoslovanstvo naj služi slovenstvu, dovolj smo hlapčevali!

Vojna vihra v letu 1914. me je zatekla torej v Belgradu, in v slutnji, da se topot odloča tudi usoda slovenskega naroda, me je nagnila, da sem vstopil kot prostovoljec v srbsko vojsko ter bil spomladi leta 1915. prideljen v štab južne armade v Skoplju. Z njo sem se udeležil tragičnega umika preko Kosova, Prizrena, Skadra in Drača — albanske Kalvarije — v nepopisnem duševnem in telesnem trpljenju. Osivel in bolan sem se znašel v lazaretu skalnega otočka Friaoul pri Marseilleu, nato v bolnišnici v Bastiji na Korziki. Za velikonoč leta 1916. sem se preko Nice in Toulona vrnil v vojsko na Krf. Na tej poti nas je napadla sovražna podmornica, da smo ji le po čudežu ušli v messinsko pristanišče.

In kakor me ni zadel torped iz sovražne podmornice, tako me tudi ni pogodilo avstrijsko nadsodišče v Gradcu, ki me je obsodilo za — veleizdajalca.

Na Krfu so me kot nesposobnega za službo na fronti vtaknili v tiskovni odsek vojnega ministrstva, s katerim sem se preselil v Solun. Tam sem obolel na hudi

društev, zidanje prosvetnih domov in društvenih dvoran itd.

Predsednikovo poročilo je bilo sprejeto z burnim odobravanjem. Ko pa je govornik omenil, da je za čim tesnejšo medsebojno povezanost potrebna na Kočevskem trajna duhovna vez v obliki glasila Slovenske Straže, ki naj se krsti na ime „Kočevski Slovenec“ — takrat je završalo po vsej dvorani, in viharniklici: „To hočemo, to nam dajte! To nam je potrebno, da nas bodo Slovenci spoznali!“ kar niso hoteli nehati.

Tako vsestransko, tako enodušno menda ni bil kmalu sprejet noben tak predlog.

Prav tako so bili z velikim navdušenjem sprejeti predlogi, da se podeli častno članstvo Slovenske Straže ministru-predsedniku g. dr. Korošcu, banu g. dr. Natlačenu in predsedniku in ustanovitelju Slovenske Straže g. Karlu Škulju, obenem pa se je izrekla prav topla zahvala min. g. dr. M. Kreku za njegovo pomoč pri raznih intervencijah.

Po tajniškem poročilu g. Kužnika in blagajniškem poročilu g. Šiferja so se izvršile volitve. Z velikim navdušenjem je bil ponovno izvoljen za predsednika g. K. Škulj. Soglasno je bil izvoljen tudi ves ostali odbor.

Govorili so še gg. Lovšin, Čepin, Aber in Kotnik, ki je očrtal nemške sodeželane v predvojni, medvojni in povojni dobi. Sklenilo se je, da se odpošlje deputacija na odločilna mesta.

Zborovanje se je zaključilo šele pozno popoldne v najlepšem nastrojenju in ob pevanju narodne himne „Hej Slovenci“.

Ali ne zasluži to naše ljudstvo, da ga ves slovenski narod in vsa jugoslovanska javnost podpira in dvigne? Ali naj pustimo, da se nad nami maščuje zgodovina, ker smo to zlahtno vejo slovenskega drevesa tako dolgo zanemarjali in jo prepuščali, da je odmirala svojemu deblu in se privcep-ljala tujerodcem?

Zatrli niso spečih, ne bodo nas bedechih!

Slovenski tabori.

Mrakote, ki so se dolga leta zgrinjale nad našo slovensko domovino, se razgubljajo od klicev vzhičenih množic na taborih po vsej Zedinjeni Sloveniji. Slovenski duh veje sproščen ter tudi v naših srcih se jasni v upanju na boljše čase. Od prvih taborov do danes: kako dolga doba dveh, treh

malariji, in ko sem jo prebolel, so me napotili nazaj na Krf na okrevanje. Po sreči ali nesreči pa sem zgrešil parnik, in ladja, ki je plula proti Krfu, je bila potopljena... Tako sem z velikim ovinkom in zamudo prišel preko Afrike (Algier) na Krf, kjer so me zadržali. Dne 6. septembra 1916. so me oprostili vojaške dolžnosti in me zaposlili v tiskovnem odseku zunanega ministrstva na Krfu. Tu sem sodeloval tudi pri uredništvu „Srpskih Novin“, ker je bil moj načelnik hkrati tudi glavni urednik tega dnevnika. V tem listu sem objavljal tudi svoje pesniške prvence v slovenskem jeziku, o katerem marsikateri povprečen Srb ni imel pravega pojma, kakor še danes ne. Odtod toliko težav v medsebojnih odnosih.

Bil sem torej tudi ob rojstvu Krfske deklaracije, ki je bila nasledek majniške deklaracije. Ko bi ne bilo Jugoslovanskega kluba in njegovega načelnika g. dr. Antona Korošca, ki je z dr. Jan. Ev. Krekom dal temelj Jugoslaviji z majniško deklaracijo leta 1917, bi danes ne bilo Jugoslavije. To je nepobitno zgodovinsko dejstvo, pa naj je to komu prav ali ne.

Spomladi leta 1918. sem odšel v Rim v pisarno Jugoslovanskega odbora, kjer sem jeseni zbolel in se iz bolnišnice na Kapitolu vrnil v Solun. Tu sem zamenil pok. Vit. Jelenca v uredništvu dnevnika „Srpski glasnik“ in ob novem letu 1919. preko Dubrovnika prišel zopet v krog svoje družine v Belgradu.

In tu je bolje, da napravim piko.

rodov! In vendar za narod, ki vé, kaj hoče, ne pomeni dosti. Naše jedro, trde korenike slovenstva, naše kmečko ljudstvo je v svoji zavesti nepopustljivo, v svoji veri v Boga in njegovo pravico neomajno, vedno živo za „Zedinjeno Slovenijo“!

Na mednarodnem mladinskem taboru v Ljubljani in na manifestacijskem taboru pri Sv. Trojici v Slovenskih goricah so govorili vsi koticiki naše bogodane slovenske zemlje velike besede, pesem naših src, ne samo da smo narod v polnem pomenu z vsemi prilastki, ampak tudi da smo po svoji slovanski pripadnosti in zemljepisnem območju svoje domovine, po enotni usmerjenosti naše zunanje in notranje obrambne moči in življenske sile popolnoma polnopravni kot državni narod tudi v odnosu do države in skupnih dobrin. Kako bi potem ne ljubili tistih, ki z najvišjega mesta predstavljajo našo državo in jugoslovansko narodno skupnost, v kateri naš slovenski narod mora priti po svojih zgodovinskih državnostnih pravicah do polnega upoštevanja!

Strumni koraki naših fantov in mož z močnimi odposlanstvi Čehov, Slovakov, Poljakov in Francozov po ulicah tretje prestolnice kraljevine Jugoslavije, bele Ljubljane, središča slovenstva, so odmevali v svetu prav tako kakor istodobni koraki našega vojaškega odposlanstva po praških ulicah, zakaj v obeh teh prestolniških mestih so ti koraki ob tej manifestacijski priliki poudarili velik pomen slovanstva za svet, in slovenstva za državo — vprav najvišji krmariji države in naroda.

Duha slovenskega, ki je zadihal iz krepkih jugoslovanskih pljuč v slovansko ozračje, ne bomo ne šteli ne merili, ker se ne šteti ne meriti ne da, kakor ne štejemo in ne merimo izkoreninjenec; le-teh niti tehtati ne moremo, ker so prelahki kot razvejane — pleve. Zakaj nič na svetu ni gršega in sramotnejšega kakor odpadnik in izkoreninjenec!

Danes komaj slutimo, prav doumeti bo komaj možno dobre nasledke teh pomembnih taborov, med katerimi je treba posebej omeniti razen ljubljanskega še velik manifestacijski tabor v proslavo dvajsetletnice Jugoslavije pri Sv. Trojici, kjer je voditelj slovenskega naroda, g. dr. Anton Korošec kot notranji minister v značilnem državnem govoru ugotovil pravice in dolžnosti, želje in čustva, voljo in moč narodne in državne slovenske in jugoslovanske zavesti ljudstva v Sloveniji.

To, kar je ljubljanski tabor poudaril navzven, je svetotrojiški tabor začrtal notranjo strnjeno organiziranega in zato krepkega slovenstva z Jugoslavijo.

Hkrati je slovenski narod pokazal svojo visoko omiko, ki ima zmisel za red in disciplino, kakršne bi ob tolikih množicah zastoj iskali v našem sosedstvu.

Dokončno se je tudi razblinilo tisto ogabno in zlobno natolcevanje in namigavanje o protidržavnih strujah med slovenskim ljudstvom.

Jezikovnega vprašanja v Jugoslaviji za te ogromne taborske množice sploh ni, ker ga je že rešil naš veliki pesnik dr. Francé Prešeren in za njim cela plejada slovenskih kulturnih delavcev.

Tisti, ki se drzne dotakniti se naših narodnih svetinj, ni ne Slovenec ne naš prijatelj, ampak sovražnik rodu in države. In proti sovražnikom boriti se je dolžan vsak zaveden in pošten državljani, kar je pravilno ugotovil tudi „Gorenjec“.

Kakor slovenske fante v Ljubljani, slovenska dekleta na Brezjah in v Betnavi, kmečke može na Brezjah, neštete množice slovenskega ljudstva po tolikih drugih taborih, bo tudi Slovenski dan 4. septembra

v Kočevju zajel vse kočevske Slovence, jih dvignil k narodni zavesti, navdušil za ljubezen do materine slovenske govornice in potrdil za veliko jugoslovansko skupnost.

Tujega nočemo, svojega ne damo, z ljubeznijo in pomočjo pa bomo pritegnili nase tiste, ki so bili naši pa so — omahnili.

Slovinci smo, ker smo bili in bomo! In vprav ta ugotovitev je najmočnejše dejstvo, ki nas podžiga, da s ponosnim, Bogu, kralju in domovini zvestim srcem hitimo od zmage do zmage za pravično, močno in veliko Jugoslavijo!

Duhovno berilo.

Blagor mu, kdor se zaveda, da je preroben!
Polno nas je na tem božjem svetu — smo v roki božji, v vsem od njega odvisni. — Vemo pa za to tako malo. — Kar vse skrbi se nam pletejo okrog vsakdanjega kruha, obleke, stanovanja — premoženja. — Nalogo, ki smo jo sprejeli pri sv. krstu, živeti kot kristjani, pa preradi pozabljam.

Tudi ti, brat, sestra, ki te je življenje, boj za trdo skorjo kruha, skrb za družino, zanesla v kraje, kamor božja beseda v tvojem materinem jeziku skoraj ne doseže, ali seže tako redko in morda hladno, da ti nemirov iz duše ne more odgnati — da ti ne reši vprašanj, ki se porajajo v tvoji duši, kako je s teboj in z Bogom, — tudi ti si dal v krstni obljubi besedo zvestobe Kristusu in njegovi cerkvi. Tudi tvoji duši so semena božje besede potrebna. Kako naj brazde rodijo klasja, če niso prejele semen? Zato te skromne misli.

Misel desete pobinkošne nedelje: Cestinar je šel opravičen na svoj dom, farizej pa ne. Prisluhni tu in tam vsakdanjemu življenju. So ljudje, ki so zelo zadovoljni s svojim krščanstvom. Bog bi si lahko čestital, da ima tako dobre vernike. Nikogar ne ubijejo, nikogar ne okradejo, v Boga verujejo, goljufajo tudi ne, v nedeljo pridejo k maši vsaj, kadar imajo čas, — seveda ne marajo biti farizeji in se drže cestninarski skromno v ozadju. Za veliko noč gredo k spovedi, če imajo kaj povedati in so — hvala Bogu — čisto dobri kristjani.

In farizej v današnji priliki: prišel je v tempelj kakor ukazuje postava, posti se celo dvakrat na teden, čeprav je zapovedano le enkrat, desetino daje, ne ubija, ne goljufa in ne odira kakor cestinar — kdo mu more kaj očitati? Tudi sam je zadovoljen s seboj: Bog, hvala ti, da nisem tak, kakor so roparji, krivičniki, prešuštniki, — da nisem brezverec, obupanec, da se nisem rodil med pogani, da te poznam in častim; hvala ti za premoženje, čast, službo, da mi ni treba krasti, stradati. — Bog, izpolni mi moje želje, pa bom tudi jaz izpolnjeval tvoje zapovedi. Ne le ti meni, tudi jaz hočem biti tebi dober.

Javno zaničevani grešnik cestinar pa skrušen priznava: „Bog, bodi milostljiv meni, grešniku.“

Imen cestinar in farizej danes ni več. Stvar pa je ostala: veden boj v človekovi duši, boj med sebičnim samozadovoljnim napuhom in med priznanjem resnice: vse kar smo in imamo, je iz božje roke.

Bog gleda misli in srce! —

Poročajo.

Grčarice. Ne moremo dovolj poudariti svojega veselja, ko smo imeli v svoji sredi slovenski pevski zbor iz Kočevja, ki nam je v naši cerkvi prvič, kar pomni naš rod, zapel slovenske cerkvene pesmi. Razumljivo je torej, da ni nobeno oko ostalo suho. Še bi si želeli slovenske pomoči, dokler si sami ne opomoremo.

Stari kot. Prosvetno društvo iz Kočevja je s svojim pevskim in tamburaškim zborom v nedeljo popoldne obiskalo naš osamljeni kraj z bivšim narodnim poslancem, duh. svetnikom g. K. Škuljem na čelu. Starokotčani so postavili ob vhodu slavolok z napisom: „Pozdravljeni!“ in se v lepem številu zbrali pri slavoloku okrog Ivana Poje, ki je prevzet od čustev ljubezni in radosti došlim gostom izrekel pozdrav in dobrodošlico. Zahvalil se je g. svetnik Škulj ob na-

vdušenih klikih. — Pri podružnici Sv. Frančiška je zbor zapel v lični, lepo in snažno vzdrževani cerkvi nekaj cerkvenih pesmi. Na improviziranem odru pred cerkvijo, čigar pročelje je krasil pozdrav: Bog živi! je spregovoril g. svet. Škulj z njemu lastnim temperamentnim govorom, v katerem je poudaril ljubezen, ki jo prinaša rojakom v savski banovini iz Slovenije v dravski banovini ter velik pomen slovenske narodne zavesti, ki se tako lepo očituje v Dragi, Starem in Novem kotu. Govorniku so navzoči navdušeno pritrjevali, da, celo solze so jim blestele v očeh. Po govoru so igralci Prosvetnega društva iz Kočevja vprizorili burko „Jezični dohtar“, med odmori pa je krepko prepeval pevski in sviral tamburaški zbor. Škoda, ker je čas bil tako kratko odmerjen, da se ni mogla zaradi nastopajočega mraka vsa tako lepa prireditev, ki so v teh krajih tako redke, razviti kakor je bilo namenjeno. — Med navzočimi je bilo tudi nekaj kočevskih „mačkovcev“, ki so skušali motiti govornika z medklici, pa so takoj utihnili, ko jih je le-ta primerno pa krepko zavrnil. Ti Kočevjarji so prišli zraven le iz radovednosti, so se pa kmalu izgubili. Starokotčani so pravili, o čemer so se izletniki tudi sami prepričali, kako mačehovsko skrbi savska banovina za te obrobne Slovence, ki spadajo v kočevsko ozemlje, pa so upravno prideljeni Hrvatom. Stari kot je skoraj 900 m visoko v gričevju s sosednima vasema Novi kot in Draga, z bogatimi gozdovi, pa nimajo prebivalci nobene količkej vredne vozne poti med seboj in z ostalimi prometnimi kraji. Najbližja železniška postaja je Rakek ali Žlebič, torej več kot 50 km daleč. Ko bi vsaj bile ceste, da se razvije promet z motornimi vozili, koliko več blagostanja bi bilo v teh krajih! In vendar so ostali ti prebivalci zvesti slovenskemu narodu! Ne bomo pozabili nanje.

Stara cerkev. Pravite, naj Vam poročamo, kako živimo. Za sedaj tole kratko sličico. Konec meseca junija so se vrnili iz Novega Vrbsa nekateri tukajšnji učiteljiščeniki, ki se na ondodnem nemškem privatnem učiteljišču pripravljajo za učitelje na manjšinskih šolah. Vsak večer skoraj so pozno v noč hajlali, streljali in razgrajali, dokler jih ni prišla orožniška potulja in jih legitimirala. Eden teh, ki je bil posebno glasen pri izzivanju Slovencev, je celo ugovarjal orožnikom glede pravopisa njegovega imena, češ da ni Primož ampak Primosch, in ne Zbašnjak ampak Sbaschnigg, češ da to mora vsak inteligent vedeti. Sodišče ga je s pogojno obsodbo menda na 240 din poučilo, kdo ima prav. Drugi pa bodo tudi dobili svoj delež globe zaradi kajlenja nočnega miru. Vidite, takih Primožev, Zbašnjakov na Kočevskem ne manjka.

Mozelj. Nobena novica ni bila za nas Slovence na Kočevskem tako pomembna in zgodovinska kakor ta, ko smo zvedeli, da pride med nas časopis za naše kraje. Človeka, če kaj teži, mu je laže, če teže komu razkrije. V Kočevskem Slovincu, bomo razkrivali, kar nas Slovence kot celoto teži in laže nam bo, ker bomo temprej mogli dobiti zdravila in zdravnika za našo narodno rano. — Ob tej priliki naj se tudi zahvalimo Prosvetnemu društvu v Kočevju, ker nas je obiskalo in nam privoščilo nekaj prijetnih uric. Želimo, da bi nas slovenska družba iz Kočevja še večkrat obiskala.

Pišejo.

Nazadovanje Nemcev. Ker bomo o tem še pisali, naj za sedaj le omenimo, da je „Slovenec“ nedavno številčno dokazal nazadovanje Nemcev v Jugoslaviji, zlasti v Sloveniji. Temu se ni čuditi. Dovolj je, če človek motri po „Gottscheer Zeitung“ priimke njenih podpornikov, pa vidi, koliko slovenskih korenin pozivlja nemško drevo, ki se je nekdanj košatilo po naših krajih in nemoteno zasenčevalo avtonomnost slovenstva v teh lepih predelih Slovenije. Janičarske veje se zdaj čedalje bolj suše in odpadajo, pravi Nemci doseljenci pa se izseljujejo nazaj med svoje. Do prevrata s silo potlačevana notranja moč slovenstva se sprošča... in pride čas, ko bo Nemeč pri nas le še — za vzorec. Drumovi poželjet čé Turaka — a Turaka više biti neče.

Ali se bližamo popolnemu pobratenju med Slovenci in Hrvati? Tako se v naslovu naslednjega sestavka, ki ga v izvečku priobčujemo, vprašuje bratislavska „L'udova Politika“ in

„Kočevski Slovenec“

hoče biti zrcalo našega hotenja, odmev naših src, klic naše narodne volje! Rodila ga je vzdramljajoča se slovenska zavest na Kočevskem. Podpirajte naš list in pridobivajte mu naročnikov!

pravi: Že od spomladi opazujemo novo dobo pobratenja med Slovenci in Hrvati v Jugoslaviji. To je želja vseh državotvornih katoličanov v ČSR. Nedavne izjave Slovenca ministra dr. Korošca napovedujejo, da se res navezujejo stiki z brati Hrvati. Po razgovorih med min. dr. Korošcem in zastopnikom Hrvatov dr. Mačkom dne 14. t. m. v Belgradu pričakujemo spremembo v taktiki notranje in vzajemne politike Jugoslavije. Od teh razgovorov pričakuje min. dr. Korošec, da se bo vlak kmalu ustavil na pravi postaji, kjer bo večina Srbov, večina Slovencev in večina muslimanov sprejela večino Hrvatov. Ob dvajsetletnici zedinjenja južnih Slovanov je to izredno pomembno, ker bo enotna jugoslovanska skupnost krepka pomoč v tem resnem času tudi naši (ČSR) državi: ogražajo nas skupne nevarnosti in z uničenjem ene države grozi ista usoda tudi drugi državi. Razumna politika pogumnega narodnega katoliškega voditelja min. dr. Korošca, ki ga moremo primerjati našemu min. msgr. dr. Šramku, prinaša sadove v tej težki dobi na temelju enotnosti bratske jugoslovanske države. — Brez komentarja.

Henleinova stranka je v razpadanju, pravi bratislavska „L'udova politika“, ker se nemški soc. demokrati — kakor trdi pariški „Le Populaire“ — odločno upirajo henleinovcem, ker bi češki bojkot nemških podjetij najhuje zadel nemško delavstvo. Dopisnik pariškega dnevnika se je o tem osebno prepričal in pripominja, da so med sudetskimi Nemci najbolj nepomirljivi tisti, ki so češkega rodu. — Poturica je povsod gorji od Turka.

Kaj bo z našim centralizmom, se vprašuje „Trgovski list“, ko ugotavlja, da bo češko-slovaška vlada glede na sudetske Nemce odpravila svoj pretirani centralizem. Na to odgovarja „Slovenija“: Zelo dobro bi bilo in koristno, če bi tudi ob razmišljanju o naslednjih centralizma zopet kedaj obrnili svoj pogled v Prago in da bi po zgledu Prage tudi mi pokopali svoj škodljivi centralizem. Vsi politični pomisleki niso vredni piškavega oreha, kajti če se ne bo bala Praga dati Nemcem in Madžarom skoraj avtonomnih pravic, se tudi nam ni treba bati, dati Srbom, Hrvatom in Slovincem, torej samim sebi, samoupravo.

Novice.

Državna realna gimnazija v Kočevju. Zopetna otvoritev petega razreda na državni realni gimnaziji v Kočevju je v novem šolskem letu zagotovljena. Odveč bi bilo poudarjati, kako velike važnosti je to zlasti za tiste četrtošolce, ki bi morali prenehati študirati, ker nimajo sredstev za nadaljevanje študija v Ljubljani in drugod. S tem opozarjamo dijake z dovršenim IV. razredom iz vsega kočevskega okraja, da se v jeseni zanesljivo vsi do zadnjega vpišejo v V. razred kočevske gimnazije. Ravnateljstvo.

Položnice smo priložili današnji številki. Prosimo, naj prejemniki po njih naročnino čimprej nakažejo, tisti pa, ki imajo naročnino že plačano, naj priloženo položnico izroče svojim znancom in prijateljem s povabilom, da se naroče na

„Kočevskega Slovence“. Kdor ne namerava list naročiti, naj ga vrne.

Mladinski okrožni tabor v Dobropoljah bo 21. t. m. S taborom bo združena blagoslovitev temeljnega kamna Jakličevega doma. Vsa župnija se pripravlja na ta slovesni dan. Mladina bo imela v domu vse naprave, ki jih zahteva sedanji čas. Vabimo Slovence s Kočevskega, da se v čim večjem številu udeležijo tega tabora naših fantov in deklet.

Kongres mladonemškega gibanja. V Novem Sadu se je 20. m. m. vršil kongres enega dela nemške manjšine naše države. V mladonemškem gibanju se opaža ostra opozicija kulturnim in gospodarskim organizacijam nemštva v Jugoslaviji. Opozicija se naslanja na JRZ in podpira sedanjo vlado. Obširno je na kongresu poročal dr. N. Haslinger, zdravnik in glavni urednik lista „Deutsche Presse“. Mladonemcem gre za to, da kot državljani Jugoslavije podpirajo državo in njeno vlado v duhu jugoslovanske misli ter odklanjajo iz svojih vrst vse desničarske in levičarske življe. Odločno so obsodili nemški „Einheitsfront“, ki se vsiljuje iz zamejstva med nemško prebivalstvo v Jugoslaviji, ker bi taka fronta ne le razbila mirno in složno življenje jugoslovanskega nemštva, marveč bi mu tudi škodovala v njegovem kulturnem in gospodarskem razvoju.

Posebno odposlanstvo tega kongresa je obiskalo bana Rajiča ter mu izjavilo popolno lojalnost mladonemškega gibanja, ki mu je geslo: Vse za kralja in domovino. — Kako pa na Kočevskem?

Ob Henleinovi izjavi, ki jo je „Gottscheer Zeitung“ tako hlastno podala, se nam vsiljujejo trpke misli, pa jih bomo zadržali vprav iz istih razlogov, zaradi katerih tudi njene pobožne želje ne pridejo do veljave. Zato ugotavljamo samo tole: V Vratislavi (Breslau) v Nemčiji so se zbrale množice Nemcev iz rajha in iz zamejstva na telovadni in sportni prireditvi. V posebno velikem demonstrativnem številu, 30.000, so se udeležili te prireditve sudetski Nemci s svojim voditeljem Konradom Henleinom iz ČSR. Tu je imel Henlein, z rajhovskim ministrom dr. Goebelsom ob strani, govor, v katerem je poudaril skupnost vsega nemštva z enim svetovnim nazorom in z eno močno vero. Dobesedno pa da je dejal: „Zamejni Nemci dajemo državi, kar je njenega, in ljudstvu, kar je njegovega. Kot Nemci smo vajeni, da prevzete dolžnosti vestno izpolnjujemo.“ Prvi del te dobesedne navedbe je „G. Z.“ posebno podčrtala, kar naj bi pomenilo, da krog naše sotovarišice sprejema to izjavo in vprav ta del za svojo. Za izjavo lojalnosti naših drugorodnih sodeželanov napram državi, ki ji imajo čast pripadati, imajo le-ti doma dovolj prilike, in to ne le z besedami, marveč tudi z dejanji, v čemer pa so bili doslej zelo skopi in malobesedni. Odločno moramo zavračati tudi v imenu res lojalnih naših Nemcev, kar jih še ni zastupila tujina, da bi kdorkoli, najmanj pa Henlein, ki z našimi državljani nima prav nobenega političnega opravka, dajal v njihovem imenu kake politične izjave. Zakaj taka izjava iz ust Henleina je za tiste, ki jo hočejo precepiti na njihove odnose z našim državljanstvom, znamenje, da nimajo svojega političnega vodstva v tej državi in je torej tudi izjava samaposebi brez vsakršne vrednosti. Še

več. Pri mimohodu po vratislavskih ulicah so sudetski Nemci nosili poleg kljukastega križa tudi češkoslovaško državno zastavo, ki jo je državni kancler g. Hitler lojalno pozdravil. Toda po mimohodu je bilo sudetskimi Nemcem naročeno, naj se vsi češkoslovaški vojni obvezniki zbero v sosedni ulici, kjer je bil vsak posebej izprašan o zadevah, ki jih vsaka država v interesu svoje obrambe drži v največji tajnosti, in tisti, ki te tajnosti izda, je veleizdajalec v polnem pomenu te besede. Gospodje okrog „G. Z.“ bi morali pač biti malo bolj previdni, da ne osvajajo take izjave iz takih ust in ob takih okoliščinah za polnovredno zlato. Če so pa vse to vedeli in vprav to pot izvolili za izraz svojih srčnih želja, potem jim seveda ne očitamo hinavstva, ampak jim povemo samo to, da bodo s takimi henleinovskimi željami naleteli pri nas na prav tako trden zid, ob katerem bodo razbili svoje butice in neutešene želje, kakor na Češko-Slovaškem. — Upamo, da smo se razumeli.

Kočevje ima posebno privlačnost za neko zvrst „mimogrednih“ turistov. Navadno se taki tudi-turisti sestajajo z našimi sodeželani k nedolžnim pomenkom pri kozarcu vina, pa končno zadoni tudi okriljena pesem, ki se poleže šele proti jutru. Kdo bi jim zameril malo „krokanja“! So pač turisti iz „rajha“, pa tudi iz Novega Sada, saj na Kočevskem imamo plezalnih tur nič koliko! V Verdrengu ob Kolpi so imeli „čisto navadno“ gasilsko veselico krajevnega pomena. Pa se je tudi iz Kočevja tam znašla lepa družba, med njimi seveda tudi znana agitatorica iz Stare cerkve, ki se s čudovito brzino pojavlja kakor meteor danes n. pr. v Dolnji Brigi, jutri je pa že v Topli rebri. — V Kočevju v gostilni g. Verderberja je bila te dni veselica naših sodeželanov s pevsko tekmo in tekmo narodnih noš, med katerimi je prišla do veljave menda tudi neka nova noša. Govorilo se je tudi o nekem sprevedu po mestu, pa so se bržčas premislili. In kako vabijo k udeležbi svoje k svojim, je tudi zanimivo. So to navadno trije znani „Nurmitakači“, ki z ustno in osebno agitacijo več dosežejo, kakor pa s tiskano besedo. — O marsikaj bi se res morali učiti naši Slovenci od svojih sosedov na Kočevskem.

Urednikova pošta. Zaradi pomanjkanja prostora je moralo izostati več člankov in dopisov. Vse pride na vrsto.

Gospodarske vesti.

Tržne cene na kočevskem trgu minulo soboto: Krompir 1 Din kg, jabolka 3—5 Din kg, hruške 3—6 Din kg, borovnice 2 Din liter, jajca 10 Din za 14 kom., paradižniki 4 Din kg, kumare 2 Din kg, paprika 0.50 Din, zgodnje zelje 2.50—3 Din kg, piščanci 10—15 Din, kokoši 18—25 Din, čebula 3 Din kg, česen 6 Din kg, maslo 24 Din kg, sir po kakovosti 12, 18, 20, 26 Din kg.

Trgovci! Oddolžite se svojim slovenskim odjemalcem in oglašajte v „Kočevskem Slovencu“!

Naša čisto domača zavarovalnica za vse vrste zavarovanj je edinole

Vzajemna zavarovalnica v Ljubljani

Požar - Življenje - Posmrtnina - Dota - Starostna preskrba - Avtomobili - Vlomska tatvina - Nezgode - Jamstvo - Steklo - Zvonovi. — Člani prejemajo mesečnik „Našo moč“.

Ljudska posojilnica v Kočevju

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

sprejema hranilne vloge in jih obrestuje najbolje, daje posojila proti zastavi ali poroštvo.

Za varnost jamči neomejeno poroštvo njenih članov in lastno premoženje.

Zveza lesnih domačih obrti

r. z. z. o. z.

trgovski oddelek v Sodražici

Prodaja na debelo in na drobno vse vrste lesnih izdelkov za gospodarstvo in gospodinjstvo kot tudi razne igrače.

Cenik na razpolago. Cene zmerne in solidne.